

כתבה אחרונה בסידרה: 500 מיליון לירות לשנה מבוזבזות על-ידי הסוכנות היהודית לפרנסת פקידים ולחמיכה במפלגות הציוניות

ליחסל מחד!

מחלקת הקליטה טוענת כי עליה לספול בעולים עוד בהיותם בחו"ל, כדי לדעת לאיזה עולים ולכמה יש להכין שיכון בארץ. מבקר הסוכנות ממליץ לייעל את הקשר בין מחלקת הקליטה למחלקת העליה בעניין זה בדיוק. מנהלי שתי המחלקות נפגשים אומנם כל יום במסדרון הסוכנות, וכמה פעמים בשנה בחו"ל — אבל זה כנראה לא מספיק. שאם לא כן, מדוע עוסקת מחלקת הקליטה בענייניה של מחלקת העליה?

גם לתחומיה של מחלקת עלית הנוער פולשת מחלקת הקליטה. עשרה אחוז מתקציבה מוקדשים לטיפול בנוער. המדובר במרכזי-נוער שהם בתי-ספר מקצועיים. המורים הרגילים הם עובדי משרד-החינוך, המורים המיקצועיים הם אנשי משרד-העבודה, ואילו בניהול המטבחים עוסקות מחלקת הקליטה והמחלקה לעלית הנוער של הסוכנות. שתיהן מתגאות בדו-יחוס שלהן על פעולתן החשובה בקרב הנוער, ושתיהן מחזיקות פקידים המדחחים על פעולות מרכזי הנוער. לא מפריע להן כלל שגם משרד-העבודה וגם משרד-החינוך מחזיקים פקידים למטרה זוה.

יוסקה גליקמן ויעקלה ויסכרגר נולדו למזל-טוב לפני הרבה שנים. האחד בשקלוב והשני בפונון. הם גדלו והתבגרו להיות ציונים נאמנים, ונפגשו בוועידת פולטבה, או בוועידת ורשה, ועלו ארצה כחלוצים.

אחרי חצי שנה של כיבוש העבודה העברית הלכו לייצג את חבריהם בהסתדרות ובמוסדות הלאומיים. עם קום המדינה הם החליפו את שמם הגולתי בשם עברית-ניכר, ומאז הם יושבים גם במוכירות של אותה מפלגה. כל יום חמישי הם יורדים מירושלים לתל-אביב, בימי שישי ושבתי הם דנים ביניהם בשאלות המפלגה. הבנה מלאה שוררת ביניהם.

אבל ביום הראשון הם נוסעים לירושלים, כל אחד במכונית צמודה אחרת — האחד לשיבת הממשלה, והשני לשיבת הנהלת הסוכנות. האחד גוזל סמכויות מן השני, בעוד השני דורש תקציבים מן הראשון.

כעבור יום הם נפגשים שוב, הפעם בישיבת המוסד לחיאום בין הממשלה לסוכנות, או באחד מעשרות המוסדות המשותפים לממשלה ולסוכנות, וכל הסיכוסים מתיישבים. הסוכי נותן ממשלה לחיות על חשבון הממשלה, והמפלגות ממשיכות ליהנות מתקציבי הסוכנות, מה שאף פעם לא הפריע להן לדרוש קיצוצים וצימצומים והידוק חגורות שונות. רק פרט קטן אחד נשכח — האזרח, בשמו פועלים לכאורה כולם.

בודד בין עשרה פקידים

עיקר גאיית מחלקת העליה שמורה, בכל זאת, להצלחתה בקליטת עולים כארצות הריחוה. יש כ-800 עולים כאלה בשנה, וכמעט כל הסוכנות כולה עוסקת בהם בעת ובעונה אחת.

עולי ארצות רוחה אלה הם בעיקר אקדמאים צעירים. מטפלים בהם משום שהם אקדמאים — במחלקת האקדמאים, משום שהם צעירים — במחלקה לעלית הנוער, ובמחלקת הנוער והחלוץ. אבל ארצות-רוחה אלה הן ארצות המערב, לכן מטפלים בהן גם במחלקה לעליה מארצות המערב. בנוסף לכך נחשבים עולים אלה לאנשי המעמד הבינוני, לכן מטפלים בהם גם אנשי המדור לעליה והתיישבות המעמד הבינוני.

כל זה נעשה שוב, מבלי לקחת בחשבון את לשכת האקדמאים במשרד-העבודה. אחרי כל הטיפולים הללו קשה להבין מדוע 35 אחוז מעולי ארצות-הברית וקנדה עוזבים את הארץ, כפי שנאמר לפני שבועיים בכנס ארצי שערכו עולים אלה. נאמר שם גם, שעולי ארצות המערב טובלים בארץ בעיקר מבדידות, אבל חישוב קל יראה שבכל עולה שכזה טיפלו לפחות עשרה פקידים מהסוכנות, כלומר עשרה פקידים יותר ממספר המטפלים בעולה מארץ מצוקה, שאינו קובל על בדידות. או שמא מרוב מוסדות, מחלקות, אגפים, מדורים ולשכות — לא זכו עולים אלה לטיפול כלל? יהיה זה מוזר, כי שניים וחצי מיליון הוקדשו למטרה זו בתקציב מחלקת הקליטה בלבד.

סעיף יותר נכבד בתקציב מחקת הקליטה הן ההקצבות להתאחדויות העולים ולארגונים שונים, המתסכמות בכאובעה וחצי מיליון לירות.

סכום נכבד זה ניתן ללא פיקוח. לא רק פיקוח ממשלתי על כספי משלם המיסים חסר כאן, אלא גם פיקוח של מחלקת הכספים של הסוכנות אין. הדבר לא מצא חן גם בעיני מבקר הסוכנות, המציין: „הקצבות להתאחדויות עולים מהוות השתתפות בפעולתם, בי

מי מכיר מי יודע

אזרח אין מוסרים דין-וחשבון. אין לאזרח חלק בקביעת מדיניות הסוכנות ובבחירת ההנהלה, אם כי להלכה צריכות היו להתנהל בחירות, ולהלכה קיים לשם כך מיסד מיוחד, הלא הוא השקל הציוני. המקנה לכל הרוכש אותו, זכות בחירה למוסדות הציוניים. אבל למעשה חדל השקל הציוני להתקיים כבר מזמן.

שרגאי

המפלגות, שלא הצליחו להפיץ את השקל בין אוהדיהן, החליטו בינן לבין עצמן, שהן תירכושנה שקלים בשם בוחריהן, ותקינה לעצמן זכות בחירה. כך הפכה הסוכנות להיות עסק סגור של המפלגות, וכיום מנהלים אותה כל מיני עסקנים ממדרגה שניה, אשר לא הצליחו בתפקידים אחרים, או שלא עמדו בהתחרות הפנימית על כסאות בתוך מפלגתם.

חלוקת התיקים בין עסקנים אלה נעשית גם היא ללא ידיעת הציבור. רק לפני שבועיים הוקמה בסוכנות הנהלה חדשה. הדיונים על חלוקת התיקים היו סוערים. הלצים כבדים הופעלו, אישים חשובים התערבו אישית, נערך מקח ומימכר כמו לפני הרכבת קואליציה ממשלתית — אבל כמעט שום רמז מכל זה לא הגיע אל הציבור, אותו מש-רתת הסוכנות.

יהיה זה תרגיל מעניין לקרוא את רשימת חברי הנהלת הסוכנות: לואי פינקוס, רעיה יגלום, לייב דולצין, ישראל גולדשטיין, יצחק הרכבי, דויד בית-אריה, צבי לוריא, אנדרה נרבוגי, חלף פרי, אברהם ציגל, יוסף קלרמן, אליהו דובקין, רענן וייץ, שלמה זלמן שרגאי, יצחק ארצי, צביה לובטקין וחיים לבנון. כמה אנשים מרשימה זו מכיר הקורא הממוצע? כמה מהם מוכרים לציבור התלוי, במעט או בהרבה, בפעולותיהם? חיים לבנון, למשל, שהיה דמות פוליטית ידועה-יחסית בארץ, בהיותו ראש עיריית תל-אביב, ירד לתהום הנשיה מיד עם היכנסו לתפקידו בסוכנות. תפקיד זה ניתן לו לאחר ש-הציונים הללו נכשלו בבחירות לעיריית תל-אביב, ונתורו לפתע עם עסקן מכובד אחד יותר, ומקום מכובד אחד פחות.

בתשעה החודשים הראשונים של השנה שעברה נסעו אנשי הנהלת הסוכנות 44 פעמים לחו"ל. זהו אולי הפיצוי הניתן להם על אלמוניותם. מה עושים חברי הנהלת הסוכנות?

רבע שנה

אברהם ציגל, למשל, עוסק בקליטת עולים. 1050 איש עובדים כיום במחלקת הקליטה. לפני שנתיים עבדו שם 880 איש. כלומר: 170 פקידים נוספו לצוות העובדים של אברהם ציגל בשנתיים האחרונות, בהן ירדה כמות העליה עד להרבה מתחת למיכסות הספר הלבן. אבל ל-1050 עובדים אלה אין למעשה תפקיד, כי 1100 העובדים של הברת עמידור עושים את העבודה, וגם בחברת עמידור מדובר כבר מזמן על הצורך באירגון יעיל ובצימצומים.

העולה החדש נמצא בטיפולה הבלעדי של מחלקת הקליטה כרבע שנה: מן הרגע שכף רגלו דרכה על אדמת הקודש, ועד שנמסרו לו הכתובת של הברת עמידור, או של הישוב אליו שולחים אותו. בפרק הזמן הזה נותנת מחלקת הקליטה לעולים ארוחה ראשונה בחיפה או בלוד. מעתה ואילך עובר העולה לטיפול משרד השיכון — לשם שיכוננו. משרד העבודה — לשם העסקתו, משרד החינוך — כדי שילמד עברית.

אבל גם בתפקידה הקצר הזה מולולת מחלקת הקליטה: סכום של 80.000 ל"י, שהוקצב לבנין מבנה מיוחד לשימוש העולים ברחם בחיפה — בזוכו על הוצאות מנגנוניות רגילות. גם כשעיקר העבודה נעשית על-ידי עמידור ומשרדים ממשלתיים שונים — מצליחה מחלקת הקליטה לבזבז תקציב של 29 מיליון לירות ועוד כ-10 מיליון לירות העומדים לרשותה ממקורות ממשלתיים, ציבוריים ופרטיים שונים, מבלי שיכללו בתקציב.

לשם כך עוסקת המחלקה בשטחים שאינם שייכים לה. יש, למשל, מחלקה מיוחדת ל-עליה, אבל מחלקת הקליטה עוסקת גם היא בעליה, כפי שאומר מנהל המחלקה בדו"ח שלו: „בעיית מקורות העליה עומדת בראש דאגותינו.“ מיד אחר-כך מוסיף הדו"ח ומספר, כי מנהל המחלקה נסע לשם כל לחו"ל, „במטרה לשכנע אישית את המועמדים לעליה, וכדי להסביר (את) אפשרויות הקליטה במדינת ישראל.“

כפילות פנימית זו בסוכנות, אחת מגי רבות, מעוררת כמובן סיכוסים ומאבקים. ואפי-לו שלמה זלמן שרגאי, מנהל מחלקת העליה, התריע על-כך בעתונות, אך זה לא עזר לו. השתתפות מחלקת הקליטה בענייני עליה מייקרת את העבודה, מוסיפה שליחים ומנגנון המסבכים את התהליך. קורה שבמקום אחד, בו יש קונסוליה ישראלית, נציג מחלקת העליה, נציג של מחלקת הקליטה, נציגים רבים של עליית-הנוער, של מחלקת הנוער והחלוץ ושל שאר מחלקות הסוכנות — יש אפילו יהודי שרוצה באמת לעלות ארצה, או כבר שם הוא נתקל בסבך של ביורוקרטיה מרעננת ומעודדת.

אבעד לרלח: הישיבה הראשונה של ההוהלה החדשה